

Memorandum samenwerking energiecoöperaties en agrarische grondeigenaren

ALS ER WINDMOLENS OF ZONNEPARKEN KOMEN IN UW GEMEENTE...

ALS U ALS AGRARISCH GRONDEIGENAAR BENADERD WORDT OM GROND BESCHIKBAAR TE STELLEN...

WAT DOET U?

Het Klimaatakkoord van Parijs, het Nationaal Klimaatakkoord, Regionale Energie Strategieën. Iedereen voelt op zijn of haar klompen aan dat er de komende jaren veel zal gaan veranderen in het Nederlandse landschap. Energie gaan we duurzaam opwekken en zal dus veel zichtbaarder zijn dan nu. Omdat het in uw achtertuin gebeurt, beïnvloedt het direct uw leefomgeving.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de lokale gemeenschap een grote stem krijgt in hoe de energietransitie wordt vormgegeven. Hiermee kunnen lokale partijen en bewoners uit de omgeving meepraten en meebeslissen over waar en onder welke voorwaarden duurzame energieprojecten gerealiseerd worden. De afspraken uit het Klimaatakkoord bieden ook kansen om als gemeenschap je eigen energie op te wekken en hiermee geld te verdienen wat kan worden uitgekeerd aan de eigenaren van de installaties, maar ook aan collectieve doelen die met de gemeenschap zelf worden gekozen.

Energie Samen, LTO Nederland en de Natuur en Milieufederaties ondertekenden in maart 2018 – met nog 24 partijen - de Green Deal Participatie van de Omgeving bij Duurzame Energieprojecten. Energie Samen, LTO en de Natuur en Milieufederaties spraken met elkaar over de voordelen van samenwerking tussen (agrarische) grondeigenaren en burger-energiecoöperaties en het in kaart brengen van en suggesties doen voor de manier waarop je een samenwerking tussen deze partijen kunt vormgeven. In dit document doen deze partijen een eerste aanzet hiertoe.

Als je agrarisch grondeigenaar bent..

¹ ODE Decentraal, REScoopNL, Ecode, Hoom en PAWEX (Windunie), organisaties die allemaal ontstaan zijn vanuit lokale en coöperatieve duurzame energie-initiatieven, werken samen als brancheorganisatie onder de naam Coöperatie Energie Samen

² Partijen die ondertekenden zijn: de ministeries van EZK, IenW, BZK, OCW en LNV, IPO, VNG, Netbeheer NL, NVDE, NWEA, PAWEX, Windunie, REScoopNL, Platform Bio-Energie, DAGO, Platform Geothermie, Holland Solar, Energie-NL, ODE Decentraal, LEO, NVB, LTO, NLVOW, NPBO, SBB, NMF en N&M. Zie verder <https://www.windopland.info/eindseminar-samen-energietransitie-versnellen/> en <https://www.greendeals.nl/green-deals/participatie-van-de-omgeving-bij-duurzame-energieprojecten>

.. dan liggen er kansen om samen met de omgeving mooie en breed gedragen projecten vorm te geven waaraan u zelf - met uw mede-grondeigenaren - geld verdient, en waarbij tegelijkertijd de omgeving de kans krijgt financieel te profiteren en als gebied op een aantrekkelijke manier zelfvoorzienend te worden.

Als u wordt benaderd... Welke zaken zijn dan goed om op te letten?

Partijen die graag wind- en/of zonne-energie willen ontwikkelen, kloppen aan met de vraag of u interesse heeft om uw grond beschikbaar te stellen. Gesprekken over grondvergoedingen en contracten worden gevoerd. Het is dan verstandig om even pas op de plaats te maken en de volgende zaken eerst in ogenschouw te nemen. Zo zorgt u ervoor dat het project goed landt in de omgeving en daarmee meer kans van slagen heeft.

Sturen op goede procesparticipatie met betrokken partijen

Door steeds meer partijen wordt waarde gehecht aan een zorgvuldige procesparticipatie. In het Klimaatakkoord staan hierover afspraken, overheden sturen hierop of geven dit zelf vorm en brancheorganisaties van ontwikkelende partijen schrijven gedragscodes. Eén van de belangrijkste aspecten van goede procesparticipatie is dat bij zo'n proces de uiteindelijke exacte locatie voor windmolens en zonnenvelden met elkaar, dus ook met andere partijen dan alleen ontwikkelaar en grondeigenaar, bepaald worden. Deze keuze is ook afhankelijk van wat omwonenden, netbeheerders, organisaties die terreinen beheren en anderen de beste optie vinden.

Zorgvuldige planvorming: goede relatie met omgeving

Uiteraard bepaalt het ruimtelijk beleid of een project op uw grond kansrijk is. Maar ook wanneer het past binnen deze beleidskaders, is het zaak ervoor te zorgen dat de plannen zorgvuldig vormgegeven worden en dat u een goede relatie houdt met uw omgeving. Breng hiertoe eerst in kaart wie in de omgeving relevante spelers zijn en met wie u in gesprek gaat om af te stemmen.

Goede afspraken met collega (-agrarische) grondeigenaren

Grondeigenaren ontvangen jaarlijks een grondvergoeding. Voor windmolens kan dit neerkomen op zo'n € 10.000,- per geplaatste MW per jaar. Dus voor een molen van 3 MW is dit een aanzienlijk bedrag. Voor zonnenvelden komt dit neer op minimaal € 3.500,- per ha per jaar.

Wanneer men een participatieproces ingaat met de omgeving, is vooraf niet bekend of de installaties uiteindelijk op uw grond of op die van uw buurman zullen komen (en dus wie de grondvergoedingen uiteindelijk krijgt). Daarom is het voor alle partijen aantrekkelijk om vooraf afspraken te maken over het zogenaamd 'socialiseren van grondvergoedingen'. Dat wil zeggen dat de grondvergoedingen bijvoorbeeld niet alleen worden verdeeld over de eigenaren van de grond waar de molens of zonnepanelen komen, maar ook gaat naar de aangrenzende grondeigenaren (de burens) en omwonenden.

Hoe kan socialisering van grondvergoedingen eruitzien?

Vergoedingen worden afgesproken naar verlies grond (fundament, wegen, leidingen); naar verlies bestemming (cirkel rond molen) en omwonenden die tot een bepaalde afstand van het project wonen. Van de beschikbare grondvergoeding zou 60% toegekend kunnen worden aan degenen die een windmolen op hun land krijgen (plus wegen en kabels), 20% aan hen die land hebben binnen een cirkel van 400 meter, maar geen molen op hun land krijgen, en 20% voor de woonhuizen op max. 800 meter en direct vanuit hun woonkamer/keuken uitzicht hebben op de molens. Deze laatste groep moet dan wel afzien van een planschadeprocedure. Deze 20% kun je eventueel nog wat aanvullen vanuit de exploitatie als er veel mensen onder vallen. Deze verdeling geldt als voorbeeld. Dit soort afspraken maak je met elkaar en is maatwerk.

In het Klimaatakkoord wordt gesproken over een streven van minimaal 50% lokaal eigendom van grootschalig hernieuwbaar, zoals windmolens en zonneweides. Om dit vorm te geven is het steeds gebruikelijker om de samenwerking aan te gaan met een lokaal gewortelde (burger-)energiecoöperaties. De ontwikkelfase, dat wil zeggen de fase waarin alles gebeurt wat nodig is om tot vergunningverlening te komen, is de meest risicovolle, maar ook meest winstgevende fase voor de initiatiefnemer. Vanaf het begin samen optrekken – in risico en opbrengst - is wat steeds gangbaarder wordt. Energiecoöperaties professionaliseren en pakken deze rol steeds makkelijker op.

Energiecoöperaties zorgen ervoor dat de lusten van een duurzaam energieproject ook bij de plaatselijke gemeenschap terecht komen. Van een energiecoöperatie kan iedereen lid worden. Leden van een energiecoöperatie worden via hun lidmaatschap mede-eigenaar. Idealiter kunnen ook mensen met een kleine beurs via een lening mede-eigenaar worden. Alle leden samen bepalen waaraan het rendement besteed wordt. De meeste energiecoöperaties kiezen voor een mix van 1) rendement op door individuen ingelegd geld en 2) financiering van collectieve doelen zoals natuur, landschap, sportverenigingen, warmtetransitie, etc.

Over wat voor soort bedragen voor de gemeenschap hebben we het?

Windenergie is een kosteneffectieve manier om duurzame energie op te wekken (afhankelijk van de grootte van de windturbine levert deze stroom voor circa 1.800 tot wel 4.000 tot 5.000 huishoudens) en neemt in verhouding tot zonneweides relatief weinig ruimte in. Coöperatief ontwikkelde windmolens (10 tot 15% rendement) kunnen de gemeenschap – na aftrek uitkering individueel rendement - wel € 100.000 tot € 200.000,- per molen opleveren. Voor zonnepanelen (6 a 8% rendement) geldt een bedrag van rond de € 2.000,- per hectare per jaar.

Voor meer informatie over dit memorandum:

- Natuur en Milieufederaties (www.natuurenmilieufederaties.nl)
- Energie Samen(www.energiesamen.nu)
- Regionale LTO organisaties (LLTB, LTO Noord ZLTO) (www.lltb.nl, www.ltonoord.nl, www.zlto.nl)